

รายงานผล BEST PRACTICE

การปฏิบัติที่เป็นเลิศตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

โรงเรียนพอเพียง: สร้างสรรค์
การเรียนรู้ สู่ชีวิตที่ยั่งยืน"

จัดทำโดย นายสมยศ ศรีเพชร
ตำแหน่ง ครูชำนาญการ

โรงเรียน คลองฉนวนวิทยา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร

ข้อมูลทั่วไปของผู้พัฒนาผลงาน

ชื่อนามสกุล นายสมยศ ศรีเพชร ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ชำนาญการ
กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา เบอร์โทรติดต่อ 0954277879
E-mail : Somyos18412@gmail.com

1. ความสำคัญและความเป็นมา

ในยุคที่โลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม การศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในการเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนสามารถปรับตัวและดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข และยั่งยืน หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy Philosophy - SEP) ที่พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (รัชกาลที่ 9) ทรงพระราชทานไว้ ถือเป็นแนวทางอันทรงคุณค่าที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการศึกษาเพื่อสร้าง "คน" ที่มีคุณภาพ มีคุณธรรม และมีความพร้อมรับมือกับความท้าทายต่าง ๆ

ที่ผ่านมา การจัดการเรียนการสอนมักเน้นการถ่ายทอดความรู้ทางวิชาการเป็นหลัก อาจละเลยการพัฒนาทักษะชีวิต คุณธรรม จริยธรรม และการสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่ผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนบางส่วนขาดความสามารถในการคิด วิเคราะห์ แยกแยะข้อมูล ตัดสินใจอย่างมีเหตุผล และจัดการกับปัญหาในชีวิตประจำวันได้ไม่ดีเท่าที่ควร ด้วยเหตุนี้ โรงเรียนจึงเล็งเห็นถึงความสำคัญของการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการกับการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และซึมซับแนวคิดความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันที่ดี ควบคู่ไปกับการมีความรู้และคุณธรรม อันจะนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพ มีความรับผิดชอบต่อตนเอง สังคม และสิ่งแวดล้อม สามารถพึ่งพาตนเองได้ และเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติอย่างยั่งยืน

2. วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และสามารถนำหลักการไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม
2. เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันที่ดี ควบคู่กับเงื่อนไขความรู้และคุณธรรม
3. เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตที่จำเป็นสำหรับผู้เรียน เช่น ทักษะการคิดวิเคราะห์ ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการตัดสินใจ และทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น
4. เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมและบรรยากาศในสถานศึกษาที่เอื้อต่อการเรียนรู้ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง และเป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับชุมชน
5. เพื่อสร้างความร่วมมือและการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ในการส่งเสริมการเรียนรู้และปลูกฝังคุณลักษณะตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่ผู้เรียน

3. เป้าหมาย

3.1 เป้าหมายเชิงปริมาณ

1. นักเรียนโรงเรียนคลองฉนวนวิทยาชัยมัยศึกษาปีที่ 2 ร้อยละ 95 มีความรู้และเข้าใจหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต อยู่ในสังคมอย่างมีความสุขได้
2. นักเรียนโรงเรียนคลองฉนวนวิทยาชัยมัยศึกษาปีที่ 2 ร้อยละ 80 มีวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต และมีความกตัญญูต่อตนเองและสังคม
3. นักเรียนโรงเรียนคลองฉนวนวิทยาชัยมัยศึกษาปีที่ 2 ร้อยละ 80 มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ระดับดีขึ้นไปตามค่าเป้าหมาย

3.2 เป้าหมายเชิงคุณภาพ

นักเรียนโรงเรียนคลองฉนวนวิทยาชัยมัยศึกษาปีที่ 2 ในปีการศึกษา 2567 ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นผู้มีคุณธรรม 5 ประการ ตามโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ประกอบด้วย ความพอเพียง ความกตัญญู ความซื่อสัตย์สุจริต ความรับผิดชอบ และอุดมการณ์คุณธรรม

4. กระบวนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ

การดำเนินงานตามกิจกรรม

กระบวนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ (Systematic Implementation Process)

การดำเนินงานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนการสอนจะดำเนินการอย่างเป็นระบบภายใต้วงจร PDCA (Plan – Do – Check – Act) ดังนี้:

4.1. ขั้นวางแผน (Plan): การเตรียมความพร้อมและกำหนดทิศทาง

- * ศึกษาและทำความเข้าใจ: คณะครูและบุคลากรทางการศึกษาศึกษาและทำความเข้าใจหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างถ่องแท้ รวมถึงแนวทางการประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน
- * วิเคราะห์สภาพปัจจุบันและปัญหา: วิเคราะห์สภาพปัจจุบันของโรงเรียน ผู้เรียน ชุมชน และบริบทที่เกี่ยวข้องเพื่อระบุจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคในการนำ SEP มาใช้
- * จัดทำแผนปฏิบัติการ: คณะทำงานประกอบด้วยผู้บริหาร ครู และตัวแทนจากผู้ปกครอง/ชุมชน ร่วมกันจัดทำแผนปฏิบัติการ โดยกำหนดเป้าหมาย กิจกรรมหลัก ผู้รับผิดชอบ งบประมาณ และตัวชี้วัดความสำเร็จที่ชัดเจนในแต่ละปีการศึกษา
- * พัฒนาหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้: บูรณาการเนื้อหาและกิจกรรมเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงเข้ากับกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ จัดทำหรือจัดหาสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายและเหมาะสม

4.2. ขั้นดำเนินการ (Do): การขับเคลื่อนกิจกรรมสู่การปฏิบัติ

- * พัฒนาบุคลากรครู: จัดอบรมเชิงปฏิบัติการให้ครูมีความรู้ความเข้าใจและทักษะในการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง เช่น การออกแบบกิจกรรม โครงการ หรือการวัดประเมินผล
- * จัดการเรียนรู้ในห้องเรียน: ครูผู้สอนนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปบูรณาการในวิชาต่างๆ ผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เช่น การเรียนรู้แบบโครงงาน (Project-Based Learning) การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning) และการเรียนรู้แบบร่วมมือ

* จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร: จัดกิจกรรมพิเศษที่ส่งเสริมการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง เช่น โครงการปลูกผักสวนครัวในโรงเรียน การคัดแยกขยะ การออม การทำบัญชีรายรับรายจ่าย หรือการศึกษาดูงานจากแหล่งเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงในชุมชน

* จัดสภาพแวดล้อมโรงเรียน: ปรับปรุงและจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้และปลูกฝังพฤติกรรมตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง เช่น การสร้างแปลงเกษตรสาธิต ธนาคารขยะ มุมความพอเพียงในห้องสมุด

* สร้างเครือข่ายความร่วมมือ: ประสานความร่วมมือกับผู้ปกครอง ชุมชน ราชัญชาวบ้าน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานภายนอก เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้และแหล่งสนับสนุนทรัพยากร

4.3. ขั้นตรวจสอบและประเมินผล (Check): การติดตามและประเมินความก้าวหน้า

* การนิเทศภายใน: ผู้บริหารและหัวหน้ากลุ่มสาระฯ นิเทศ ติดตามการจัดการเรียนการสอนของครูอย่างสม่ำเสมอ และให้ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุง

* การประเมินผลการเรียนรู้: ประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้งด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้เครื่องมือที่หลากหลายและเหมาะสม เช่น แบบสังเกตพฤติกรรม แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ การประเมินโครงงาน หรือแฟ้มสะสมผลงาน

* การประชุมทบทวน: จัดประชุมคณะครูและผู้เกี่ยวข้องเพื่อทบทวนผลการดำเนินงาน ปัญหาอุปสรรค และความสำเร็จเป็นประจำทุกภาคเรียน/ปีการศึกษา

4.4. ขั้นปรับปรุงและพัฒนา (Act): การนำผลมาใช้ในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

* วิเคราะห์และสรุปผล: นำข้อมูลและผลการประเมินมาวิเคราะห์เพื่อสรุปผลการดำเนินงาน จุดที่ประสบความสำเร็จ และจุดที่ต้องปรับปรุง

* วางแผนแก้ไขและพัฒนา: นำผลการวิเคราะห์มาใช้ในการวางแผนแก้ไขปัญหา ปรับปรุงกิจกรรม หรือพัฒนานวัตกรรมใหม่ๆ เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

* เผยแพร่และขยายผล: เผยแพร่ Best Practice หรือผลงานที่ประสบความสำเร็จให้แก่โรงเรียนอื่นๆ หรือชุมชน เพื่อเป็นแบบอย่างและขยายผลต่อไป

5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียน

1. นักเรียนโรงเรียนคลองฉนวนวิทยาคมชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีความรู้และเข้าใจหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต อยู่ในสังคมอย่างมีความสุขได้

2. นักเรียนโรงเรียนคลองฉนวนวิทยาคมชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต และมีความกตัญญูต่อตนเองและสังคม

3. นักเรียนโรงเรียนคลองฉนวนวิทยาคมชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีคุณธรรมจริยธรรม

4. นักเรียนได้รับการพัฒนาตามทักษะความสามารถ ความสนใจของผู้เรียน และพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ สามารถเข้าร่วมการแข่งขันจนได้รับรางวัลต่าง ๆ

2. เกิดประโยชน์ต่อสถานศึกษา

1. โรงเรียนมีห้องสมุดเป็นแหล่งเรียนรู้ ฐานการเรียนรู้ การจัดบรรยากาศภายในโรงเรียนที่เอื้อต่อการสืบค้นข้อมูล และให้บริการกับชุมชน บุคคลภายนอก

2. ผลงานจากการจัดทำหนังสือเล่มเล็กสามารถเผยแพร่แก่สาธารณชนในห้องสมุด เป็นผลงานตัวอย่างแก่ผู้ที่สนใจ

3. สถานศึกษาได้รับรางวัลจากการเข้าร่วมการแข่งขันรายการต่าง ๆ

3. เกิดประโยชน์ต่อผู้ปกครอง ชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการเรียนรู้

จากการดำเนินงาน ชุมชน บุคคลภายนอก ได้รับความร่วมมือจากสถานักเรียน ในการทำกิจกรรมอาสาพัฒนาชุมชน วัด โรงเรียนความร่วมมือในการให้บริการแหล่งเรียนรู้/ฐานการเรียนรู้ให้กับบุคคลภายนอก เช่น ห้องสมุด ศูนย์การเรียนรู้ดิจิทัลชุมชน และการนำฐานการเรียนรู้เผยแพร่ผลงานในโรงเรียนเครือข่าย

6. ผลดำเนินการ

จากการดำเนินงานตามกระบวนการข้างต้น โรงเรียนพบผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรมดังนี้:

6.1 ผลสัมฤทธิ์ด้านคุณลักษณะผู้เรียน: ผู้เรียนส่วนใหญ่ (ข้อมูลจากการประเมินและสังเกต) มีความรู้ความเข้าใจในหลักเศรษฐกิจพอเพียงมากขึ้น และสามารถแสดงออกถึงคุณลักษณะความพอประมาณ การมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในชีวิตประจำวัน เช่น การวางแผนการใช้จ่าย การคัดแยกขยะ การใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่า และการรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

6.2 การบูรณาการในหลักสูตร: ครูผู้สอนสามารถออกแบบและจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการเศรษฐกิจพอเพียงในรายวิชาต่างๆ ได้อย่างสร้างสรรค์และหลากหลาย ส่งผลให้การเรียนการสอนมีความหมายและเชื่อมโยงกับชีวิตจริงของผู้เรียนมากขึ้น

6.3 พัฒนาการของทักษะชีวิต: ผู้เรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดีขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากการทำโครงการที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจพอเพียง เช่น โครงการ "การปลูกผักปลอดสารพิษเพื่ออาหารกลางวัน" หรือ "การผลิตปุ๋ยอินทรีย์จากเศษอาหาร"

6.4 สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้: โรงเรียนมีพื้นที่เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงที่หลากหลาย เช่น แปลงผักสวนครัว สารพัดชา ซึ่งเป็นแหล่งเรียนรู้ที่จับต้องได้และเป็นตัวอย่างที่ดีของการนำหลัก SEP มาปฏิบัติ

6.5 ความร่วมมือกับชุมชน: ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนมากขึ้น มีการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ระหว่างโรงเรียนกับปราชญ์ชาวบ้าน ทำให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันและสร้างความผูกพันในชุมชน

7. ปัจจัยความสำเร็จ

7.1 ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ โรงเรียนมีโครงสร้างการบริหารแบบกระจายอำนาจ และบริหารแบบมีส่วนร่วม ด้วยความร่วมมือของทุกฝ่าย ทั้งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้บริหารโรงเรียน

และผู้ปกครอง ตลอดถึงชุมชน ให้การสนับสนุน ส่งเสริมให้กำลังใจ รวมถึงด้านงบประมาณอย่างเต็มที่ กำหนดเป้าหมายในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมที่ชัดเจน สร้างความตระหนักและความเข้าใจแก่ทุกฝ่าย เกี่ยวข้องประสานความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ตลอดจนประพฤติตนเป็นแบบอย่างแก่ครู และ นักเรียน

7.2 ปัจจัยด้านนักเรียน ให้ความร่วมมือ และมีความพร้อมในร่วมกิจกรรม คิดเอง ทำเอง แก้ปัญหาเอง นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา เห็นคุณค่าและความสำคัญของการพัฒนาตนเอง เห็นคุณค่าและความสำคัญของการพัฒนาโรงเรียน นักเรียนมีความรักและสามัคคีกัน

7.3 ผู้ปกครอง ชุมชน ชื่นชมยินดีและพึงพอใจ พร้อมให้การสนับสนุนกิจกรรมอย่างดียิ่ง มีส่วนร่วมในกิจกรรมพัฒนานักเรียน ส่งเสริมและสนับสนุนทรัพยากรในการดำเนินงาน ประพฤติตนเป็น แบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียนเห็นคุณค่าและความสำคัญของการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน

8. บทเรียนที่ได้รับ (Lesson Learned)

การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง คาดว่าจะก่อให้เกิดประโยชน์ในระยะยาวดังนี้:

8.1 ต่อผู้เรียน:

- เป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต: มีรากฐานความคิดที่มั่นคง พัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่อง และสามารถปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ได้ดี
- เป็นพลเมืองที่ดี: มีคุณธรรม จริยธรรม มีความรับผิดชอบ มีจิตสำนึกต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม พร้อมเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ
- มีชีวิตที่มั่นคงและมีความสุข: สามารถจัดการตนเองได้ พึ่งพาตนเองได้ และใช้ชีวิตได้อย่างพอเพียงตามศักยภาพของตน

8.2 ต่อครูและบุคลากรทางการศึกษา:

- เกิดความเชี่ยวชาญ: มีความเข้าใจและทักษะในการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงอย่างลึกซึ้ง
- เพิ่มพูนประสบการณ์: ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนใหม่ๆ อย่างต่อเนื่อง
- มีความภาคภูมิใจในวิชาชีพ: เห็นผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรมของการพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน

8.3 ต่อสถานศึกษา:

- เป็นโรงเรียนคุณภาพ: มีหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนที่โดดเด่น สอดคล้องกับบริบทของสังคมและประเทศ
- เป็นแหล่งเรียนรู้: เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียน ชุมชน และโรงเรียนอื่นๆ
- สร้างความยั่งยืน: พัฒนาโรงเรียนให้เติบโตอย่างมั่นคงและยั่งยืน เป็นที่ยอมรับของสังคม